

**ЕТИМОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ І ТЕРМІНІВ
ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ФАХОВОЇ МОВИ
АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА**

**ETYMOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE INTERNATIONAL WORDS
AND BORROWINGS OF THE GERMAN PROFESSIONAL LANGUAGE
OF ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION**

Пинтюк Є.С.,

orcid.org/0000-0002-4039-0977

лаборант,

*асистент кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

Статтю присвячено комплексному дослідженню специфіки етимологізації та класифікації інтернаціоналізмів і запозичень німецької фахової мови архітектури та будівництва. Системний опис особливостей процесу інтернаціоналізації термінів у запропонованій сфері професійної діяльності сприяє досягненню поставленої мети. Практичним завданням є визначення показника лексичної спряженості термінів, характеристик їх походження та розвитку сучасної німецької фахової мови архітектури та будівництва у діахронії.

Етимологічний аналіз НФМАБ показав, що запропонована німецька фахова мова містить 1 473 запозичення й інтернаціоналізми. На цьому етапі досліджуються джерела походження термінів. Таким чином, 623 терміни запозичено до НФМАБ із латинської мови, 478 – із грецької, 122 – із французької, 87 – з італійської, 53 – з англійської. Вибірка також включає 25 термінів і термінологічних сполучень з арабської мови, а також 35 лексем з іспанської, португальської, турецької, аккадської, російської, перської, голландської, галльської мов і санскриту. Аббревіатури, досліджені у ході структурно-етимологічного аналізу, вказують на міждисциплінарний характер запропонованої галузі знань. Усі запозичення й інтернаціоналізми об'єднано у 7 семантичних груп, а саме: види будівельних матеріалів, позначення палітри кольорів, просторові характеристики архітектурного середовища, назви архітектурних стилів і напрямів, назви орнаментів.

Загалом етимологічні характеристики термінів НФМАБ висвітлюють ступінь їх інтернаціоналізації. Запозичений словниковий запас НФМАБ можна класифікувати відповідно до зовнішньої та внутрішньої форм здебільшого як неінтернаціональну фахову лексику. Засади етимологічного аналізу може бути використано у вирішенні питань стандартизації та реконструкції етапів історичного розвитку НФМАБ. Це дозволяє виокремлювати національні й інтернаціональні особливості термінологічної системи у сфері фахової комунікації та вирішувати численні перекладацькі проблеми, особливо коли йдеться про міжмовні омоніми.

Ключові слова: інтернаціоналізм, запозичення, термін, терміносполука, лексична спряженість, фахова мова, термінологія у сфері архітектури та будівництва.

The article is dedicated to the peculiarities of the etymological analysis of borrowings and international words in the architecture and construction German-language terminology. Achieving the goal involves the systematic description of the specify of term internationalization in this professional activity sphere. The practical realm of the problem is the determination of the average index of the lexical closeness of the terms, characteristics of their origin and the development of the modern German professional language of architecture and construction in diachrony.

The GLSPAC etymological and structural study showed that the proposed German professional language has 1473 borrowings and international words. This stage consists in the identification of the sources of the term origin. Therefore 623 terms are borrowed from Latin, 478 – from Greek, 122 – from French, 87 – from Italian, 53 – from English. The sample also includes 25 terms and term compounds from Arabic as well as 35 words from other languages, especially from Spanish, Portuguese, Turkish, Akkadian, Russian, Persian, Sanskrit, Dutch and Gaulish. The abbreviations, studied in the structural and etymological analysis, indicate the interdisciplinary character of the knowledge proposed field. All the borrowings and international words are organized into 7 semantic groups such as types of the buildings, components of the building structures, color palettes, dimensional peculiarities of the architectural space, architectural styles and ornaments.

In general, the etymological characteristics of the GLSPAC terminology represent the degree of the term internationalization. The borrowed stock of GLSPAC can be classified according to the external and internal forms mostly as non-international words. The principles of the etymological study of GLSPAC can be used in solving issues of formalizing and rebuilding of the historical development of GLSPAC stages. This allows to distinguish the national and international features of the terminological system in professional communication area and solve many translation problems when it comes to interlanguage homonyms.

Key words: international word, borrowing, term, term compound, lexical closeness, professional language, terminology of architecture and construction.

Постановка проблеми. Процес інтернаціоналізації фахової лексики нерозривно пов'язаний з інформаційно-технологічним прогресом суспіль-

ства, а саме появою і впровадженням інноваційних технологій, для позначення яких часто використовуються терміни мовою оригіналу. Міжмовні кон-

такти сприяють збагаченню словникового складу мов, адже мова ніби живий організм, що не може існувати і розвиватися в абсолютній ізоляції.

У сучасній лінгвістичній традиції прийнято диференціювати значення понять *інтернаціоналізм* і *запозичення*. Інтернаціоналізмом слід вважати форми лексичної спільності, що репрезентовані у щонайменше трьох генетично неспоріднених мовах [1, с. 33]. Важливим критерієм є аналогія внутрішніх і зовнішніх форм. Наприклад, фр. *allée*, нім. *die Allee*, пол. *alea*, англ. *alley*, укр. *алея*. Відмінність графічного оформлення згаданого інтернаціоналізму пояснюється відповідністю до правил правопису літературних мов. Водночас іншомовним запозиченням є морфема, лексема чи синтаксема однієї мови, сфера вжитку якої поширюється унаслідок міжмовних контактів і на іншу мову [2, с. 174].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дефініції понять *запозичення* й *інтернаціоналізм*, а також їх класифікації та стратифікації присвячено праці В.В. Акуленка, А.С. Д'якова, Т.Р. Кияка, З.Б. Куделько, Д.С. Лотте та ін. Проблема детермінації запозичень та інтернаціоналізмів на матеріалі фахових мов теоретично обґрунтована у розвідках багатьох вітчизняних мовознавців, зокрема О.М. Боднар [3], М.Т. Вереш [4], Н.О. Школьної [5] та ін.

Проте і досі у працях лінгвістів не було репрезентовано генетичні джерела інтернаціоналізмів і запозичень німецької фахової мови архітектури та будівництва (далі – НФМАБ), їх класифікацію та загальний показник ступеня інтернаціоналізації НФМАБ.

Постановка завдання. Мета статті – встановити індекс інтернаціоналізації НФМАБ, систематизувати та класифікувати інтернаціоналізми та запозичення НФМАБ, окреслити засади діахронічного вивчення слів іншомовного походження. Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- здійснити вибірку запозичень та інтернаціоналізмів НФМАБ;
- упорядкувати та систематизувати запозичення й інтернаціоналізми НФМАБ відповідно до їх генетичних джерел;
- описати особливості диференціації фахової лексики архітектури та будівництва з урахуванням їх етимологічних характеристик;
- охарактеризувати ступінь інтернаціоналізації підгруп лексем іншомовного походження у складі НФМАБ та визначити загальний показник інтернаціоналізації запропонованого корпусу термінів.

Виклад основного матеріалу. Дослідження етимології термінів НФМАБ є важливою ланкою ретроспективного аналізу процесу становлення та розвитку НФМАБ. На цьому етапі релевантним для нашої розвідки стає вивчення особливостей іноземних та автохтонних лексичних одиниць НФМАБ у діахронії, що дає змогу зафіксувати час появи окремих пластів іншомовної лексики у НФМАБ, а також особливості її поширення та використання у процесі фахової комунікації.

Матеріалом нашого дослідження є 1 473 інтернаціоналізми та запозичення у сфері архітектури та будівництва, які було виокремлено внаслідок етимологічного аналізу словникового складу НФМАБ. Згідно з цими показниками генетичними джерелами 24,1% термінологічних одиниць НФМАБ є романські, германські, семітські, слов'янські, індоарійські мови та грецька мова.

Загальновідомо, що сам термін *die Architektur* (архітектура), який виступає ядерним компонентом термінологічного гнізда для щонайменше 16 термінологічних одиниць [6, с. 875], було запозичено у першій половині XVI ст. із латинської мови (*architectūra*).

Варто зазначити, що сумарна частка запозичень із класичних мов (грецької та латинської) є досить значною і становить 74,7% всіх запозичень. Прикладами запозичень із латинської мови (загалом 623 поняття) є *das Caldarium* (кальдарій), *das Labrum* (басейн із холодною водою (у римських термах)), *das Fundament* (підмурок, підвалини), *die Kemenate* (горниця з каміном), *die Konstruktion* (конструкція) та ін. Генетичним джерелом таких понять, як *das Kenotaph* (кенотаф), *die Ante* (ант), *der Aräostylos* (будова з колонами, розміщеними далеко одна від одної), *das Aspastikon* (захристя, призначене для єпископа) та ін. (всього 478 термінів) є грецька мова. Складові елементи терміносистеми НФМАБ, котрі є запозиченнями зі згаданих класичних мов, досить часто належать до інтернаціональних термінів [7–9].

122 терміни та терміносполуки (8,3%) мають своїм джерелом французьку мову. Серед них, наприклад: нім. *die Voute* (укр. *склепіння*), фр. *voûte*; нім. *der Tambour* (укр. *тамбур*; *циліндрична база купола*), фр. *tambour*; нім. *der Ravelin* (укр. *равелін*), фр. *ravelin* і т. д.

В останні десятиліття чільне місце у ході міжкультурної фахової комунікації займає англійська мова, тому окремо слід зупинитися на англіцизмах у НФМАБ. Етимологічний аналіз показав, що першоджерелом 53 термінів і терміносполук НФМАБ (3,6%) є англійська мова. Англіцизмами, тобто запозиченнями з англійської

мови у НФМАБ, вважають такі терміни, як: *das Basement* (фундамент; підвал; цоколь) і похідне від нього *der Basementstore* (укр. *відділ універмагу у підвальному приміщенні*); *Chapter House* (укр. *будівля студентського братства*), *Curtain Wall* (укр. *навісна стіна*) і т. д.

87 лексем італійської мови (5,9%) запозичено до НФМАБ. Серед них, зокрема: *das Terrazzo* (укр. *террацо, мозаїчна підлога*), *die Predella* (укр. *пределла*), *das Cinquecento* (укр. *чинквеченто*). У терміносистемі НФМАБ представлено також термінологічні одиниці ще двох романських мов (1% всіх запозичень) – іспанської та португальської. З іспанської мови запозичено 11 лексем (наприклад, *die Veranda* (укр. *веранда*), *der Alkazar* (укр. *алькасар*), *die Platereske* (укр. *платереск*)), а з португальської – тільки 4 терміни, два з яких є абсолютними синонімами: *der Trascoro* та *der Coro* (укр. *хори*) [7–9].

Семітські мови (арабська та мертва аккадська) становлять 1,8% усіх запозичень. З аккадської мови відоме лише одне запозичення – *die Zikkurat* (укр. *зигурат*). Поява цього терміна датується III ст. до н.е. 25 арабських слів знаходимо у лексиконі НФМАБ: *das Serail* (укр. *сераль*), *das Riwaq* (укр. *ревак – склепінчаста аркада*), *der Haram* (укр. *«Священна (Заповідна) мечеть»*). Із тюркських мов у НФМАБ було запозичено 7 термінів (0,5%), зокрема: *der Han* (укр. *крамниця, готель*), *die Türbe* (укр. *тюрбе*), *der Kiosk* (укр. *кіоск*). 6 термінів (0,4%) запозичено із санскриту, наприклад: *der Vimana* (укр. *вімана*), *der Stupa* (укр. *ступа*), *der Vihara* (укр. *вігара*). Крім того, у НФМАБ є нечисленні запозичення з російської (2 терміни), перської (2 терміни), галльської (3 термінологічні одиниці) та нідерландської (1 термін) мов (загалом 0,5% всіх запозичень).

У розрізі дослідження лексичної спряженості, тобто ступеня інтернаціоналізації терміносистеми НФМАБ, насамперед варто розглянути фрагмент аналізу структурно-етимологічних показників запозичених термінів НФМАБ. *Das Intradors* (фр. < лат. *intra, dorsum*) – внутрішня поверхня склепіння. Як бачимо, український відповідник є багатокомпонентною неінтернаціональною термінологічною одиницею, що утворена через описовий переклад внутрішньої форми та не містить інтернаціональних елементів у зовнішній формі. Незважаючи на це, згаданий термін НФМАБ є абсолютним інтернаціоналізмом у низці германських і романських мов.

Термін *das Kapitell*, що було запозичено з латинської мови (*capitellum*), є інтернаціоналізмом за внутрішньою формою і частково за

зовнішньою формою (відповідно до класифікації З. Куделько [10, с. 98–104]): укр. *капітель*, порт. *capitel*, лит. *kapitelis*, ест. *kapiteel*, анг. *capital*. Іншим прикладом інтернаціоналізму за внутрішньою формою і частково за зовнішньою є термін грецького походження *die Exedra* (грец. *ἐξέδρα*): англ. *exedra*, фр. *exèdre*, ест. *ekseeder*. Прикладами абсолютних інтернаціоналізмів у НФМАБ є терміни *der Architrav*, фр. *architrave*, анг. *architrave*, пол. *architraw*, укр. *архітрав*; нім. *die Villa*, італ. *villa*, пол. *willa*, укр. *вілла*, рос. *вилла* [11].

Псевдоінтернаціоналізмами (інтернаціоналізмами за внутрішньою формою) є нім. *der Baustoff*, анг. *building material*, укр. *будівельний матеріал*, рос. *строительный материал*; нім. *das Landhaus*, анг. *country house*, укр. *заміський будинок*. До часткових інтернаціоналізмів за зовнішньою формою можна віднести, наприклад, нім. *elektrische Beleuchtung*, англ. *electric lighting*, укр. *електричне освітлення*, оскільки компонент *elektrisch* є частковим інтернаціоналізмом за зовнішньою формою, а *Beleuchtung* – квазіінтернаціоналізмом. У рамках цієї категорії, на наш погляд, слід більш детально розглянути етимологію гібридних термінів – терміносполук і складених слів, у яких поєднано елементи незалежних утворень декількох мов [12, с. 133–134; 13, с. 217]. Наприклад, *das Baublocksystem* (блочна система будівництва): *System* < гр. *σύστημα* «складене з багатьох частин і поділене ціле»; *Bau* < двн. *bū* «житло»; *Block* < двн. *bloh, bloc* «брус». Генетичне джерело основного компонента детермінує етимологічні особливості згаданого гібридного терміна. Таке запозичення співвідноситься з мовою, у якій виникла нова лексична одиниця на основі поєднання запозичених іншомовних елементів і питомих словотвірних засобів.

До термінів НФМАБ, що набули інтернаціональних ознак, відносимо насамперед термін *der Saal*, ісп. *salón*, анг. *saloon*, укр. *зал*. Генетичним джерелом терміна *die Küche* (спеціально пристосоване приміщення для готування їжі) є латинська мова (*cucīna*), але саме з німецької мови цей термін було запозичено до інших мов: чес. *kuchnia*, пол. *kuchnia*, укр. *кухня*. Автохтонний термін НФМАБ *das Dach* (верхня частина будинку) було спочатку запозичено до польської мови (*dach*), а потім і до білоруської та української мов (*дах*). Автохтонний термін НФМАБ *die Farbe* (двн. *farawa*) детермінується як запозичення у чеській (*barva*) та польській (*barwa*) мовах. Що стосується української мови, то було запозичено одразу дві лексеми, генетичним джерелом яких є німецька мова: з пол. *barwa* (укр. *барва*) та нім.

die Farbe (укр. *фарба*). Через посередництво польської мови в українській мові з'явився і такий термін латинського походження, як *мур*, який спочатку було запозичено до німецької мови (нім. *die Mauer*, пол. *mur*, чes. *mur*, рос. *мур*) [14].

Цікавим, на нашу думку, є і процес інтернаціоналізації терміна *der Platz*. Першоджерелом цього терміна вважається латинська мова *plātēa* (місце, відкритий простір). Через посередництво французької мови (фр. *place*) термін було запозичено до англійської (*place*) та німецької (*der Platz*) мов. Згадане запозичення з німецької мови знайшло своє місце й у лексиконі української мови, але змінилася і дефініція терміна: плац – 1) площа для військових стройових занять; 2) місце, де раніше було житло. Унаслідок мовної інтерференції (1849–1918 рр.) у діалектах української мови (особливо у галицьких діалектах) і донині використовуються не тільки слово німецького походження *пляц* (місце, нім. *der Platz*), а й такі слова, як *тафлі* (плита, нім. *die Tafel*), *вінкель* (кут, ріг, нім. *der Winkel*), *звінклювати* (вирівняти до рівної фігури по кутах, нім. *winkeln*), *дахцігл* (черепиця, нім. *der Dachziegel*), *локаль* (ресторан, шинок, квартира, нім. *das Lokal*) та ін. [15].

Результати дослідження рівня інтернаціоналізації терміносистеми НФМАБ подано у таблиці (див. табл. 1).

Абсолютні інтернаціоналізми налічують 120 термінів НФМАБ. Квазіінтернаціоналізми представлені 250 термінами. Окремо слід розглянути неінтернаціональні терміни та термінополуки, адже деякі з них належать до так званих «хибних друзів перекладача»: нім. *der Lektor*, укр. *емпора*, *хори*; нім. *das Empire* (ампір), англ. *empire* (імперія). Перекладацькою проблемою стає і міжмовний омонім *die Konstruktion* (існують розбіжності у внутрішніх формах терміна за абсолютної відповідності зовнішньої форми), тоді як нім. *die Konstruktion* – запозичення з латинської мови (*constructio*), має такі відповідники: укр. *конструкція*, рос. *конструкция*, пол. *konstrukcja*, у французькій (*la construction*) та англійській (*construction*) мовах ця лексема вживається для позначення будівництва (нім. *das Bauwesen*).

Ще одним важливим аспектом будь-якої фахової мови, зокрема і фахової мови архітектури та будівництва, є скорочення й аббревіатури. Серед запозичень знаходимо аббревіатури *WCHUTEMAS* (рос. *ВХУТЕМАС* – Вищі художньо-технічні майстерні), *SOM* (анг. *Skidmore, Owings and Merrill* – американське архітектурне бюро), *CIAM* (фр. *Congrès Internationaux d'Architecture Moderne* – Міжнародний конгрес сучасної архітектури) [8].

Отож, відсоткове співвідношення інтернаціоналізмів і запозичень НФМАБ виглядає таким чином: 8% – інтернаціоналізми, 11% – часткові інтернаціоналізми, 81% – неінтернаціоналізми.

На основі результатів етимологічного аналізу термінів НФМАБ ми виокремили такі семантичні групи запозичень:

– види споруд: *der Stupa*, *der Haram*, *der Pseudodipteros*, *der Abakus*, *der Alkazar*, *das Cottage*, *der Bungalow*, *die Cami* і т. д.;

– частини будівель: *das Karnies*, *der Naos*, *die Adikula*, *die Galerie*, *die Mansarde*, *die Etage* і т. д.;

– види будівельних матеріалів: *der Beton*, *der Zement*, *der Marmor*, *das Acronal*, *der Monolith* і т. д.;

– позначення кольорів і їх відтінків: *beige*, *bleu*, *amarant*, *terra*, *umbre* і т. д.;

– просторові характеристики архітектурного середовища: *vertikal*, *horizontal*, *frontal*, *asymmetrisch* і т. д.;

– назви архітектурних стилів і напрямів: *das Barock*, *das Cinquecento*, *der Eklektizismus*, *die Renaissance* і т. д.;

– назви орнаментів: *die Guadone*, *das Rocaille*, *die Entrelacs* і т. д.

Наше дослідження запозичень та інтернаціоналізмів не було би комплексним без вивчення закономірностей їх появи у НФМАБ. Причиною появи запозичень та інтернаціоналізмів у німецькій фаховій мові архітектури та будівництва ми вважаємо недостатню кількість термінологічних еквівалентів на позначення нових понять у мові перекладу, а також нівелювання ролі описового методу дефініції іншомовного денотата. І хоча запозичення здебільшого сприяють заповненню так званих *мовних лакун*, тобто вони використовуються у мові-акцепторі для позначення реалій тієї чи іншої мовної картини світу, проте інколи в мові поряд із запозиченим словом існує ще й автохтонний термін. Наприклад, для позначення просторових характеристик у НФМАБ використовуються такі терміни іншомовного походження: *vertikal* (укр. *вертикальний*), *horizontal* (укр. *горизонтальний*), *die Dimension* (укр. *об'єм*), які співвідносяться з автохтонними термінами: *senkrecht*, *waagerecht*, *das Ausmaß*. Адаптація слів іншомовного походження у системі тієї чи іншої мови – це тривалий процес, який полягає не тільки у підпорядкуванні конкретної лексичної одиниці закономірностям мови-акцептора (лексема набуває певного дериваційного значення), а й нерідко стає причиною появи у мові й інших нових понять, що сприяють збагаченню словникового складу і підкреслюють національний колорит.

Ступінь інтернаціоналізації НФМАБ

Типи запозичених одно- та багатокомпонентних термінів НФМАБ	Кількість термінів НФМАБ	Відсоткове співвідношення
Абсолютні інтернаціоналізми	120	8,2%
Квазіінтернаціоналізми	240	16,3%
Неінтернаціональні термінологічні одиниці (з використанням описового перекладу для передачі денотату)	55	3,7%
Неінтернаціональні терміни із запозиченням зовнішньої форми (внутрішня форма не враховується)	10	0,7%
Терміни – часткові інтернаціоналізми	167	11,3%
Описові терміносполуки з інтернаціональним елементом	52	3,5%
Гібридні терміни	829	56,3%
Всього	1 473	100%

Висновки. Комплексний етимологічний аналіз словникового складу НФМАБ показав, що 1 473 терміни та терміносполуки (24,1%) є інтернаціоналізмами та запозиченнями, серед них 623 поняття запозичено з латинської мови, 478 – із грецької, 122 – із французької, 87 – з італійської, 53 – з англійської, 25 – з арабської, 11 – з іспанської, 24 – з португальської, турецької, аккадської, російської, перської, галльської, нідерландської мов і санскриту.

Нами досліджено особливості процесу інтернаціоналізації окремих термінологічних одиниць НФМАБ, що уможливило реконструкцію етапів розвитку і становлення запропонованої терміносистеми. Також визначено індекс інтернаціоналізації НФМАБ: 8% – інтернаціоналізми, 11% – часткові інтернаціоналізми, 81% – неінтернаціоналізми.

Ми систематизували запозичення й інтернаціоналізми НФМАБ і виокремили серед них такі семантичні групи: види споруд, частини будівель, види будівельних матеріалів, позначення кольорів і їх відтінків, просторові характеристики архітектурного середовища, назви архітектурних стилів і напрямів, назви орнаментів.

Підводячи підсумки, можемо резюмувати, що інтернаціональні й іншомовні найменування нових архітектурних понять досить часто є стимулюючим фактором для словотворення нових термінів і терміносполук та удосконалення процесу міжкультурної фахової комунікації, тому інтернаціональні та національні характеристики термінів слід розглядати під кутом зору фахової комунікації на матеріалі різних мов, у чому і полягає перспектива нашого подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Володина М.Н. Интернациональное и национальное в процессе терминологической номинации. Москва : МГУ, 1993. 112 с.
2. Селіванова О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
3. Боднар О.М. Лінгвістичні особливості німецької фахової мови екології : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 195 с.
4. Вереш М.Т. Лексико-стилістичні та лінгвопрагматичні особливості німецької християнсько-богословської терміносистеми : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2016. 215 с.
5. Школьна Н.О. Німецька фахова мова промислової автоматизації: структура, семантика і функціонування : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2020. 317 с.
6. Пинтук Є.С. До проблеми експлікації етапів дослідження німецької фахової мови архітектури та будівництва. / *International Science Conference on Multidisciplinary Research* : зб. матеріалів доп. учасн. І Міжнар. наук.-практ. конф. Берлін, 2021. С. 874–876.
7. Кійко С.В., Пинтук Є.С. Німецько-український словник термінів архітектури та будівництва. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с.
8. Kadatz H.-J. Seemanns Lexikon der Architektur. Leipzig : Dornier Medienholding GmbH, 2000. 264 S.
9. Reclam Ph. Wörterbuch der Architektur. Stuttgart : GmbH&Co. KG, 2010. 160 S.
10. Куделько З.Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин : синтагматичні та парадигматичні особливості : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2003. 245 с.
11. Етимологічний словник української мови. URL: <https://ukraineclub.net/etymologichnyii-slovnyk-ukrainskoi-movy>.
12. Nübling D. Historische Sprachwissenschaft des Deutschen : eine Einführung in die Prinzipien des Sprachwandels. Damaris Nübling. 4. Aufl. Tübingen : Narr, 2013. 355 S.
13. Кійко С.В. Німецько-українська міжмовна омонімія : монографія. Чернівці : Родовід, 2014. 434 с.
14. DWDS. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. URL: <https://www.dwds.de/wb/>.
15. Duden: das große Fremdwörterbuch Herkunft und Bedeutung der Fremdwörter / hrsg. v. Wiss. Rat d. Dudenred; bearb. v. U. Kraif u.a. 4. Aufl. Mannheim; Leipzig [u.a.]: Duden, 2007. 1548 S.